

Unge Høyres

Justisprogram

Vedtatt på Unge Høyres landsmøte 2022

Kjære Unge Høyre,

Justispolitikk handler om noen av de mest grunnleggende ideologiske spørsmålene. Det handler om styrkeforholdet mellom stat og innbygger, om mennesker egentlig har en fri vilje og om hvilke grenser vi skal sette for politikken. Samtidig handler også justispolitikk om det veldig nære. Hvordan vi kan forhindre radikaliserings fra gutterommet, hvordan en som har blitt voldtatt skal bli møtt og hvordan nabolaget kan være avgjørende for å forhindre utenforskap.

I Unge Høyres nye justisprogram håper jeg at vi sammen kan finne løsninger for både de store ideologiske spørsmålene og for de sakene som handler om likhet og rettferdighet for enkeltmennesker.

Norge står ovenfor store utfordringer på justisfeltet. De kriminelle er mindre interessert i å bryte seg inn i huset ditt, i stedet stjeler de din personlige informasjon på nettet. Vi sliter med mer brutal ungdomskriminalitet, gjenger som politiet ikke klarer å slå ned på og en stat som hverken klarer å tilpasse lovverket i takt med utviklingen eller finne verktøyene som er nødvendig for å stoppe den.

Vi trenger bedre rettssikkerhetsgarantier, vi trenger et moderne politi som er i stand til å møte den nye kriminaliteten, vi trenger domstoler som kan ta seg av saker med økende kompleksitetsnivå og vi trenger en kriminalomsorg som faktisk kan møte målet vårt om å rehabilitere. Det er rett og slett behov for en ny justispolitikk for fremtiden og det er behov for Unge Høyres løsninger.

Jeg ønsker å si tusen takk til alle de som har bidratt i prosessen med å lage et nytt justisprogram. Gode foredrag og innspill er avgjørende for å kunne lage et godt program.

Justiskomiteen har bestått av Caroline Hoff (leder), Tonje Nilsen, Hassan Nawaz, Tora H. Kildehaug, Knut Jørgen Kirkeberg, Sara Hauenschild og Simen Murud. Mille J. Christensen har vært sekretær.

Lykke til med debatten!

Beste hilsen,

Caroline Hoff

Leder av Unge Høyres justiskomite

Unge Høyres justisprogram

Innledning - Unge Høyres justispolitiske grunnsyn

Hovedmålet for Unge Høyres justispolitikk er å sørge for en maktbalanse der staten, domstolene og politiet både regulerer og utfyller hverandre. Statens hovedoppgave er å beskytte individene mot hverandre, samtidig som den skal beskytte vår integritet og handlefrihet til å begå lovlige handlinger.

Innbyggernes sikkerhet skal ivaretas av et politi som håndhever lovene og et rettsvesen som opprettholder våre grunnleggende rettigheter. Et viktig prinsipp i den sammenheng er at en ikke skal bli dømt av de samme makter som anklager en for lovbrudd. Staten har et ansvar for å gjøre lover og regler lett tilgjengelige og sikre at innbyggerne har en faktisk mulighet til å kunne forstå sine rettigheter og plikter.

Det skal aldri være et mål i seg selv at staten skal regulere mest mulig. Poenget må være å lage gode rammer for å sikre enkeltmenneskenes mulighet til å leve frie liv. Det skal være grenser for politikk og de grunnleggende verdiene skal respekteres. Av disse er retten til liv, eiendom, frie ytringer og respekt for privatlivet blant de viktigste.

Unge Høyre mener alle mennesker har en fri vilje. Det betyr til syvende og sist at man er fullt ansvarlig for sine egne handlinger. Samtidig har samfunnet en moralsk plikt til å hjelpe mennesker som selv ønsker å bli hjulpet ut av kriminalitet og utenforskap.

Kapittel 1 - Grunnleggende prinsipper

Menneskerettigheter

Unge Høyre støtter FNs verdenserklæring om menneskerettigheter og Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, og vil alltid kjempe for individets grunnleggende rettigheter. For Unge Høyre er det en prioritet å fortsette arbeidet med å styrke menneskerettighetenes posisjon i verden.

Retten til liv

Ethvert menneske har grunnleggende rett til liv, frihet og personlig sikkerhet. Livet har en ukrenkelig egenverdi og enhver har rett til beskyttelse av det. Derfor er Unge Høyre klare på at tortur og dødsstraff fortsatt skal være forbudt.

Unge Høyre vil:

- Fremdeles ikke tillate dødsstraff.
- Fremdeles ikke tillate tortur.

Retten til rettferdig rettergang

En av de mest grunnleggende rettighetene i et fritt og demokratisk samfunn er retten til å bli behandlet likt som alle andre av en uavhengig domstol, uansett hvem du er, hva du står for eller hva du har gjort. I rettssalen er det ikke rom for noen former for diskriminering. Alle parter i en rettssak skal ha tilgang til den samme informasjonen, ingen skal kunne bli dømt uten å ha blitt hørt, dommen skal kunne ettergås av offentligheten, man skal ha muligheten til fri bevisførsel og man skal få en dom så fort som mulig.

Unge Høyre vil:

- Opprettholde prinsippet om at alle er like for loven.
- At ingen skal dømmes uten grunnlag i lov.
- Videreføre prinsippet om uavhengige og upartiske domstoler.
- Sikre retten til kontradiksjon- at ingen skal kunne dømmes uten å ha muligheten til å svare på beskyldningene mot seg.

Retten til eiendom

Den private eiendomsretten er grunnleggende for et fritt samfunn og sikrer maktfordeling mellom staten og borgerne, utvikling og velstand. Unge Høyre vil derfor både sikre en sterk eiendomsrett og retten til full økonomisk erstatning for de tilfellene der noen må avgi eiendommen sin til offentlig bruk.

Unge Høyre vil:

- Styrke vern av eiendomsinteresser.
- Begrense ekspropriasjon av eiendom til et absolutt minimum, og kompensere grunneiere med verdien eiendommen har for dem.
- Innføre rimelig erstatning for kommunalt vedtatte rådighetsinnskrenkninger over fast eiendom.
- Prinsipielt være mot beskatning av eiendom til eget bruk.

Retten til fri meningsutøvelse

Ytringsfriheten er grunnleggende for samfunnsdeltakelse og -utvikling i vårt liberale demokrati. Å kunne si, mene og uttrykke hva man vil, har en egenverdi vi ikke skal ta for gitt. Hvert enkelt menneske skal ha rett til å

utfolde seg og delta i samfunnet. Derfor må samfunnet skape gode rammer for ytringsfriheten og verne om enkeltmenneskets rett til fri meningsutøvelse. I tillegg til gode, juridiske rammer for ytringsfriheten, påhviler det sivilsamfunnet å skape en videst mulig ytringsfrihet uten sosiale sanksjoner for ytringer som blir fremmet.

Unge Høyre vil:

- Sikre ytrings- og informasjonsfriheten.
- Beholde dagens lovgivning om hatkriminalitet.
- Støtte retten til å fritt kunne melde seg inn i eller avstå fra å melde seg inn i organisasjoner.
- Forby adgangen til kollektiv søksmålsrett på vegne av personer som ikke har samtykket til det.
- Ikke tillate bruk av religiøse symboler for offentlig uniformert personell.
- Beholde dagens lovgivning mot diskriminering.
- Forby nikab og burka i offentlighet.

Retten til privatliv

For at den enkelte skal ha frihet i vår digitale tid, er personvern en forutsetning. Staten skal ikke ha uovertruffen makt over den enkeltes personvern, og man må ha lovgivning som sikrer at både staten og private bedrifter må være restriktive i overvåkingen av samfunnet. I den grad innhenting av personopplysninger er nødvendig, skal de være innhentet, sikret og oppbevart slik at personvernet i tilstrekkelig grad blir ivaretatt.

Unge Høyre vil:

- Understreke viktigheten av minsteinngrepsprinsippet.
- Innføre en "rett til å bli glemt", med mindre det er av offentlighetens interesse.
- At staten skal være restriktive i benyttelsen av overskuddsinformasjon, men tillate bruk i særskilte tilfeller som bevis for andre straffbare forhold enn det forskningen var ment å avdekke.
- Innføre en felles personvernlov som jevnlig blir evaluert.
- Innføre en felles taushetspliktlov.
- At Datatilsynet skal ha en større rådgivende rolle ovenfor de som står i fare for å bryte personvernlovgivningen.
- Ha strengere regulering av store teknologiselskaper som samler data om forbrukere og bøtelegge disse hardere enn dagens lovverk.

Hvordan sette rettigheter opp mot hverandre?

Det er vanlig å skille mellom de sivile og politiske rettighetene, og de økonomiske, sosiale og kulturelle rettighetene.

De sivile og politiske rettighetene omfatter retten til liv, retten til en rettferdig og offentlig rettergang og andre rettssikkerhetsgarantier, retten til ytrings- og trosfrihet, i tillegg til politiske rettigheter som organisasjonsfrihet og stemmerett. De økonomiske, sosiale og kulturelle rettighetene omfatter retten til arbeid, retten til en tilfredsstillende levestandard, retten til sosial trygghet og retten til kulturliv.

Unge Høyre anerkjenner viktigheten av alle menneskerettighetene. Samtidig mener vi det er noen rettigheter som er viktigere enn andre. Stater kan komme i situasjoner hvor flere menneskerettigheter er motstridende. I disse tilfellene mener Unge Høyre de sivile og politiske rettighetene skal prioriteres.

Unge Høyre vil:

- Prioritere de sivile og politiske menneskerettighetene over de sosiale, økonomiske og kulturelle menneskerettighetene.
- Prioritere barns rettigheter over familie- og privatlivsrettigheter.

Kapittel 2 - Tilgang til rettsstaten

En av de mest grunnleggende rettighetene i et demokratisk samfunn, er å ha god tilgang til rettsstaten. Man skal kunne vite hva man kan bli straffet for og hva som er lov, man skal kunne beskytte sine egne rettigheter og man skal kunne saksøke staten om staten gjør urett.

Enkeltmennesket er den svake parten opp mot staten. Unge Høyre mener det er viktig å prøve å jevne ut balansen der det er mulig. Lommeboka skal ikke ha noe å si for om man kan sikre rettighetene sine eller ikke. Derfor ønsker Unge Høyre å sikre fri rettshjelp til flere mennesker og på flere rettsområder. I tillegg mener Unge Høyre at lover og vedtak rettet mot ikke-jurister må skrives på et så enkelt og forståelig språk som mulig.

Unge Høyre vil:

- Ha en rettsstat som er tilgjengelig for alle.
- Heve og inntektsregulere grensene for fri rettshjelp.
- Utvide ordningen med fri rettshjelp til flere rettsområder.
- Utvide ordningen med fri rettshjelp for særlige inngrepene mot innsatte i fengsler.
- Forenkle ordlyden i juridiske lover og vedtak, slik at de lettere kan forstås av personer uten juridisk bakgrunn.
- Sikre fri, digital tilgang til alle rettsavgjørelser, forarbeider, forskrifter og lover.
- At alle borgere skal ha muligheten til å representere seg selv i alle rettsinstanser.

Politiet

Politiets rolle

Politiets hovedrolle er å beskytte innbyggerne. Unge Høyre mener det betyr at politiet må få frigjort tid til å fokusere på det viktigste - nemlig forebygging, etterforskning og avverging.

Målet er at politiet skal oppleves som rettferdige, tilgjengelige og upartiske. Det er avgjørende for befolkningens tillit at politiet er til å stole på. Unge Høyre mener derfor at politiet må kunne vise plettfriandel gjennom hele karrieren, at det skal bli enklere å fremsette en klage på politiet om man opplever ubehagelige hendelser og at politiet skal ha en strengere plikt til å gi informasjon om den enkeltes rettigheter. Unge Høyre ønsker også et prøveprosjekt med bodycam, for at det skal være enklere å bevise hva politiet har gjort.

Enkeltpersoner med minoritetsbakgrunn føler seg mistenkeliggjort av politiet på grunn av sin bakgrunn. Dette kan føre til at politiet går glipp av viktig informasjon, fordi mange vegrer seg for å ta kontakt. At mennesker opplever å bli forskjellsbehandlet av tjenestepersoner i Norge i dag, er et høyst aktuelt og reelt problem. Derfor anser Unge Høyre det som en viktig del av vårt ansvar å skjerpe myndigheten, gjøre politiet bevisst på deres rolle og styrke politiets forebyggende enheter.

Unge Høyre vil:

- At politiet skal fokusere på sine hovedoppgaver - forebygging, etterforskning og avverging.
- Stille krav til at politiet skal kunne fremvise plettfriandel gjennom hele karriereløpet.
- Ha som mål at man alltid skal kunne etterprøve politiets overtredelse av den enkelte borgers frihet.
- Gjøre det enklere å fremsette en klage på politiet.
- Sikre god kommunikasjon og informasjon om rettighetene til den enkelte i møte med politiet.
- Gjennomføre et prøveprosjekt med bodycam i enkelte politiregioner.

- Sikre tydelig rolleforståelse mellom Politiet og interesseorganisasjoner for å hindre korrupsjon, maktmisbruk og utvisking av etiske grenser.
- Styrke politiets forebyggende enheter i boområder med kriminalitetsutfordringer.
- Forby organisasjoner fra å bruke ordet "politi" i organisasjonsnavnet, unntatt fagforeninger.
- Avvikle politiets spesialenhet, og innføre en ny spesialenhet hvor det inkluderes flere jurister uten tilknytning til politiet.
- Gi politiet anledning til å bruke provokasjon for å avdekke grov kriminell aktivitet.
- Innføre en kvitteringsordning for mennesker som stoppes av politiet.

Utdanning og rekruttering

Når norsk politi vier arbeidshverdagen sin til å holde oss andre trygge, må vi gi dem de beste virkemidlene for å håndtere dagens og morgendagens kriminalitetsbilde. Unge Høyre mener god kunnskap er avgjørende. Når kriminalitetsbildet er i endring, er svaret vårt å rekruttere flere til politiyrket med annen relevant erfaring, for eksempel utdanning innen IT eller psykologi, og legge til rette for en bredere utdanning ved Politihøgskolen.

Det å ha 6-ere i alle fag betyr ikke at man er egnet til å være politi. Unge Høyre vil innføre krav om egnethetstester, så man får folk med den riktige motivasjonen og de riktige egenskapene som trengs i en moderne politistyrke.

Unge Høyre vil:

- Utdanne flere politistudenter.
- Åpne for kortere studier ved Politihøgskolen for studenter med annen relevant utdanning.
- Kreve fullført og bestått utdanning ved Politihøgskolen for å ha politimyndighet.
- Ha samme krav for kvinner og menn til fysiske tester ved opptak til Politihøgskolen.
- Gi Politihøgskolen muligheten til å stille egne opptakskrav, for eksempel egnethetstester og motivasjonsbrev.
- Ha mer etikk inn i politiutdanningen.
- Fjerne særaldersgrensene i politiet.
- At det innføres krav til jevnlig etterutdanning i ledelse og organisasjon.
- At politiutdanningen aktivt promoteres for blant innrullerte i Forsvaret.
- Utvide tilgangen til bruk av øvingslandsbyer i politiutdanningen.
- At politiutdanningen skal forebygge fordommer mot minoriteter.

Nye utfordringer

Kriminalitetsbildet er i endring. Den tradisjonelle vinningskriminaliteten har gått ned, mens kriminaliteten på nett er økende. Unge Høyre legger til grunn at politiet skal følge kriminaliteten, fysisk så vel som digitalt. Vi vil satse på flere digitale løsninger og ha en gjennomgang hvert 5. år av hvor politiets ressurser best kan brukes for å hankses med kriminalitetsbildet.

Fagpersoner har i gjentatte utredninger anbefalt å ikke ha generell bevæpning for politiet. Unge Høyre ønsker heller ikke å innføre en generell bevæpning av norsk politi. Vi mener det vil svekke den høye tilliten politiet har, og tilspisse situasjoner politiet står i.

Unge Høyre vil:

- Beholde politiets voldsmonopol.
- Gjennomføre målet om 2 politifolk per 1000 innbyggere per politidistrikt.

- Sørge for at dagens kriminalitetsbilde er styrende for hvordan politiet fordeler ressursene sine.
- Ha en politianalyse hvert 5. år for å følge opp kriminalitetsbildet, og tilpasse politiet deretter.
- Utvikle flere digitale løsninger i Politiet for å melde fra om lovbrudd begått på nettet.
- At politiet skal ha muligheten til å bevæpne seg i tidsavgrensede perioder ved høy trusselfare.
- Ikke innføre generell bevæpning i Norge.
- Skjerme identiteten til utsatte ansatte i Politiet.
- Sikre at flere anmeldelser kan gjøres på nett.
- Åpne for bruk av elektrosjokk og pepperspray.

Domstolene

Domstolene sliter med lange køer og store saksmengder. Unge Høyre vil fortsatt opprettholde den grunnleggende domstolsstrukturen med tingretter, lagmannsretter og Høyesterett. Samtidig mener vi det store antallet kompliserte saker gjør at vi trenger flere domstoler som kan spesialisere seg på ett felt. I dag har vi spesialdomstoler for blant annet tariffsaker og jordskifte. Unge Høyre ønsker også spesialdomstoler for blant annet barnefordelingssaker og utlendingssaker.

Ved å utvide antallet spesialdomstoler, vil ressursene til domstolene kunne utnyttes bedre, samt gi bedre fleksibilitet og raskere rettergang. For å få til reduserte ventetider trenger vi også sterkere fagmiljøer og bedre ressursutnyttelse i domstolene. Unge Høyre vil derfor redusere dagens tingrettskretser fra 23 til 6, slik at tingrettskretsene samsvarer med lagmannsrettskretsene.

En meddommer er en person uten juridisk utdanning som deltar i behandlingen av en rettssak på lik linje med domstolens egne dommere. Unge Høyre ønsker å beholde ordningen med meddommere, og gi bedre opplæring og styrke representasjonen blant meddommerne.

Unge Høyre vil:

- Opprettholde prinsippet om apolitiske dommere.
- Redusere saksbehandlingstiden i domstolene.
- Opprette flere spesialiserte domstoler.
- Harmonisere antall tingrettskretser med lagmannsrettskretsene.
- At alle rettssaler skal ha tilstrekkelige digitale løsninger, slik at vitneforklaring og saksgang blir dokumentert og kan brukes i en eventuell anke.
- Beholde dagens meddommerordning.
- Gi bedre opplæring til meddommere, spesielt når det gjelder seksuallovbrudd, så lenge man har dagens meddommerordning.
- Motivere tradisjonelt svakt representerte grupper til å melde seg som meddommere, så lenge man har dagens meddommerordning.
- Profesjonalisere forliksrådene, gjennom å innføre krav om relevant yrkes- eller utdanningsbakgrunn.
- Styrke konfliktrådene.

Kriminalomsorgen

Prinsipper for soning

Unge Høyre mener hovedmålet for soning i Norge alltid skal være rehabilitering. Uansett hva en domfelt har gjort, skal den domfelte gå tilbake til å være en borger, en nabo og en del av lokalsamfunnet. Derfor er det

viktig at kriminalomsorgen gir innsatte verktøyer til å takle tilbakegangen til hverdagslivet. Målet skal alltid være at den domfelte ikke faller tilbake til kriminalitet når straffen er ferdigsonet.

Det er også viktig å være oppmerksom på makten kriminalomsorgen har. Staten har ansvar for å sikre de innsattes grunnleggende menneskerettigheter, og eventuelle inngrep skal være nødvendige og forholdsmessige.

Barn og unge er i en særstilling når det gjelder soning. Det skal alltid være siste utvei å sette barn i fengsel. Vi har en spesiell plikt til å sørge for at barn soner adskilt fra voksne, at soningen er tilpasset barns rett til utfoldelse og skolegang, og at soningen er av en slik art at unge ikke "læres opp" til kriminalitet i fengselet.

Unge Høyre vil:

- Legge menneskerettighetene til grunn for soningen.
- At rehabilitering skal være hovedmålet for soning i norske fengsler.
- Minske bruken av varetektsfengsling så mye som mulig.
- Redusere bruken av isolasjon.
- Redusere bruken av nakensvisiteringer.
- Forhindre at mindreårige soner med og som voksne.
- Sørge for at barn som soner i fengsel fremdeles får den skolegangen de har krav på.
- Innføre 12 timers fellesskap hver dag i norske fengsler som minimumsstandard for omgåselse med andre mennesker, i tråd med Sivilombudets anbefaling.
- Øke bruken av fjernsoning der det er kostnadsbesparende og hensiktsmessig.

Struktur og innhold

Veldig mange innsatte sliter med rus, psykiske problemer eller en kombinasjon av begge. I tillegg blir Norge rangert som et av landene med høyest forekomst av selvmord blant innsatte. Unge Høyre vil ha flere hjelpetiltak og et større fokus på sykdom i norske fengsler.

Unge Høyre ønsker å verne de fornærmede i større grad enn de er i dag, ved å gi dem mulighet til å bli varslet når gjerningspersonen beveger seg utenfor fengselets område.

I 2019 var om lag 1 av 3 innsatte i norske fengsler utenlandske statsborgere. Unge Høyre ønsker å leie og kjøpe utenlandske fengselsplasser, med mål om å unngå at utenlandske kriminelle borgere som ikke skal tilbake til det norske samfunnet opptar allerede pressede fengselsplasser i Norge.

Unge Høyre vil:

- Gi alle innsatte tilbud om samtale med psykolog i løpet av de første syv dagene av soningen.
- Styrke opplærings- og arbeidstreningsmulighetene for innsatte i norske fengsler.
- Styrke hjelpende sinnemestring, rus- og psykiatritilbud til innsatte.
- Stille krav om at alle nye fengsler skal være universelt utformede.
- Fortsatt ha lavsikkerhetsfengsler for mennesker som har begått lovbrudd med lav alvorlighetsgrad.
- Sørge for at innsatte kan ha mer kontakt med familie og venner gjennom digitale løsninger.
- Sikre at fornærmede og deres etterlate varsles når gjerningspersonen beveger seg utenfor fengselsområdet.
- Sterkt begrense tilgangen til materielle goder overfor mennesker som idømmes lovens strengeste straff.

- Etablere arbeidstilbud for tidligere straffedømte.
- Opprette flere fengselsplasser for ungdom.
- Ha kjønnsinndelt soning.
- Opprette sentrale glattcelle-enheter i regioner med lang distanse til arrestlokaler.
- At kriminelle gjengangere flyttes til andre fengsler enn de har sittet i tidligere.
- Leie og kjøpe fengselsplasser i andre land som har ratifisert den europeiske menneskerettighetskonvensjon.
- At utenlandske borgere ikke skal sone fengselsstraff i Norge.
- Sørge for rask utlevering av utenlandske kriminelle med en maksid på 2 måneder.

Kapittel 3 - Et nytt kriminalitetsbilde

Straff

Grunnholdninger til straff

Alle mennesker har en fri vilje. Det betyr at alle mennesker har et valg om de ønsker å begå en kriminell handling eller ikke. Valget enkeltmennesker tar, må ha konsekvenser.

Unge Høyre mener straff har sin hensikt i samfunnet. Straff skal være avskrekkende for både individet og samfunnet og motvirke kriminelle handlinger.

Unge Høyre vil:

- At grunnlaget for straff skal være individualpreventive og allmennpreventive.

Straffenivå

Nylig ble rettsstatens maksstraff økt fra 21 til 30 år, med mulighet for forvaring, for de mest alvorlige lovbruddene. Unge Høyre mener drap, grov voldtekt og grov vold også bør kunne straffes med opptil 30 år i fengsel.

Unge Høyre ser ikke behovet for å innføre livstid som straffereaksjon, all den tid forvaringsordningen jevnlig vurderer gjerningspersonens eventuelle løslatelse etter sonede 30 år. Ingen skal løslates så lenge individuelle og allmenne hensyn i sivilsamfunnet ikke kan sikres godt nok. Unge Høyre ønsker å videreføre dagens ordning med kvantumsrabatt for visse typer kriminalitet. I møte med økende grad av alvorlig kriminalitet, bør foreldelsesfristen for grove voldshandlinger fjernes.

Unge Høyre vil:

- Beholde dagens ordning med kvantumsrabatt.
- Øke maksstraffen for drap, grov voldtekt og grov vold til 30 års fengsel.
- Fjerne foreldelsesfristen for alle grove voldshandlinger.
- At personer som er dømt for vold og overgrep skal kunne idømmes livsvarig kontakt- og besøksforbud overfor offeret.

Straffeloven

Straffeloven regulerer straffbare forhold, og det er derfor særlig viktig at denne loven treffer riktig. Lovene må oppleves som rimelige og rettferdige for samfunnet og dens befolkning. Et godt og forståelig lovverk som følger samfunnsutviklingen står sentralt i en demokratisk rettsstat. Derfor burde også de lovene vi må forholde oss til følge utviklingen i samfunnet.

Unge Høyre vil:

- Legalisere og strengt regulere lettere narkotiske stoffer.
- Oppheve hallikparagrafen.
- Oppheve sexkjøpsloven.
- Behandle prostitusjon som en form for arbeid og regulere sexarbeid gjennom lover om arbeidsmiljø og selvstendig næringsdrift.
- Fjerne forbudet i straffeloven mot norsk pornografi.

- Utarbeide lovregulering for tilfeller av anormal alkoholpåført rus.

Seksuallovbrudd

Seksuallovbrudd har store konsekvenser for samfunnet, men aller mest for hvert enkelt offer. For få velger å anmelde, i mange tilfeller fordi de opplever et tungrodd system som ikke prioriterer saken deres. Mulig domfellelse er ofte langt frem på grunn av lange køer, og usikkerheten rundt om man blir trodd kan være svært belastende.

Unge Høyre vil jobbe for at seksuallovbrudd skal etterforskes nøyere og at kompetansen blant instanser som behandler seksuallovbrudd skal økes. Dagens regelverk er heller ikke godt nok. For få mennesker som begår seksuelle overgrep blir tatt, og Unge Høyre ønsker en full gjennomgang av alle seksuallovbrudd for å se hvor man kan bedre offerets vern. I tillegg er det tvil om alle seksuallovbrudd er nedfelt i lov. Unge Høyre vil derfor gjøre det straffbart å lyve om bruk av prevensjon.

Det kan være utfordrende for domstolene å behandle saker om seksuallovbrudd. Ofte er det ord mot ord og mangel på bevis. Jo høyere minstestrafen er, jo høyere terskel er det for å dømme en mulig gjerningsperson ved tvilstilfeller. Unge Høyre mener en lavere straff er bedre enn ingen straff, og vil derfor fjerne minstestrafen for voldtekt.

Unge Høyre vil:

- At seksuelle handlinger uten samtykke skal være straffbart.
- Gjennomgå alle bestemmelsene i straffelovens kapittel om seksuallovbrudd, for å bedre offerets vern.
- Gjøre det straffbart å lyve om å bruke prevensjon, eller fjerne prevensjon uten samtykke under samleie.
- Øke maksstraffen for seksuallovbrudd.
- Fjerne minstestrafen for seksuallovbrudd.
- Innføre en avvergings- og meldeplikt ved funn av overgrepsmateriale på sosiale medier.
- Pålegge internettleverandører å ha egne barneporno- og overgrepfilter.
- Sikre tilstrekkelige ressurser og kompetanse hos politi, påtalemyndighet og domstolene for å bedre kunne håndtere saker om seksuelle overgrep.
- Senke saksbehandlingstiden for seksuallovbrudd.
- Gjøre prosessen rundt voldtektsanmeldelser lik i hele landet.
- Ha overgrepsmottak i alle kommuner.
- Oppfordre kommuner til tilrettelegging og oppfølging av prostituerte.
- Ta oftere i bruk omvendt voldsalarm ved seksuelle lovbrudd.

Ungdoms- og gjengkriminalitet

Forebygging av ungdoms- og gjengkriminalitet er et viktig samfunnsoppdrag. Dagens kriminalitetsnivå blant unge er fallende. Samtidig utfører de unge som er kriminelle stadig grove handlinger og er ofte tilknyttet gjengkriminalitet. Unge Høyre mener man i større grad skal satse på å hjelpe unge vekk fra kriminalitet. Unge Høyre vil derfor ha et prøveprosjekt for unge gjengkriminelle der man får mulighet til å gjennomføre et exit-program fra gjengkriminaliteten som et alternativ til ordinær straff fram til programmet eventuelt brytes, og et prøveprosjekt om å tilby strafferabatt for unge gjengkriminelle som gjennomfører slike exit-programmer.

Kriminelle rekrutterer i større og større grad barn under den kriminelle lavalderen til gjenger for å unngå straff. Dette er uholdbart. Unge Høyre mener barnevernet trenger flere fullmakter for å forhindre at risikoutsatte barn blir rekruttert til kriminelle gjenger. I tillegg bør gjengkriminelle som prøver å rekruttere barn få en tilleggsstraff.

Rekrutteringen foregår ofte i lokalmiljøet der man er kjent. Unge Høyre mener man bør kunne innføre område- og oppholdsforbud gjennom fotlenke for å effektivt hindre oppslutning og rekruttering til kriminelle miljøer.

Unge Høyre vil:

- Ha en generell kriminell lavalder på 15 år, men kunne ilegge straff for barn over 13 år ved grov kriminalitet.
- Innføre egne lovpålagte program innenfor barnevernet for ungdom i aldersgruppen 12-14 som begår gjengkriminalitet.
- Vurdere om barnevernet skal kunne ha hjemmel for mer bruk av makt i ekstreme tilfeller i aldersgruppen 12-14 år.
- Innføre "pakkeforløp" for kriminell ungdom, der man får fengselsstraff ved brudd på pakkeforløpet.
- Fortsatt forby deltakelse i og rekruttering til kriminelle gjenger.
- Illegge tilleggsstraff for medlemmer av gjenger som rekrutterer barn under kriminell lavalder.
- Innføre et prøveprosjekt om å tilby strafferabatt for unge gjengmedlemmer som gjennomfører exit-program.
- At Politiet skal samarbeide med foreldre og ressurspersoner til barn som begår gjengkriminalitet.
- Innføre område- og oppholdsforbud for gjengkriminelle, for eksempel gjennom bruk av fotlenke.
- Utvide muligheten for å gi vitnemål anonymt i rettssaker om gjengkriminalitet.
- Etablere exit-program for de som er innsatt i fengsel og vil ut av kriminelle gjenger.
- Øke kompetansen til ansatte i barnevernstjenesten om ungdomskriminalitet og rehabilitering av kriminelle ungdommer.
- Opprette egne barnevernsinstitusjoner for kriminell ungdom under kriminell lavalder.

Psykisk helsevern

Mennesker som tilhører psykiatrien skal ikke settes i fengsel, de skal få hjelp og behandling.

Det oppstår mange tvilstilfeller i skjæringspunktene mellom tilregnelighet og straff kontra utilregnelighet og helsehjelp. I dag har vi en modell for utilregnelighet som bare ser på vurderingen av om gjerningspersonen var utilregnelig i gjerningsøyeblikket, ikke om tilstanden har virket inn på den straffbare handlingen. De fleste andre land bruker en blandet modell, der man også ser på om sykdommen var en direkte årsak til handlingen. Unge Høyre mener man bør gå bort fra dagens modell og heller innføre den blandede modellen.

Det er viktig å skille mellom de med helsebehov i ordinære fengsler, og de med psykiatriske behov. I tillegg er det noen som vil være for syke til å leve et fritt liv ute i samfunnet etter endt soning. For disse menneskene vil lukkede tilbud med god oppfølging være en viktig del av løsningen.

Unge Høyre vil:

- Innføre en blandet modell for utilregnelighet, der man både ser på sykdomsbildet og på sammenhengen mellom sykdommen og handlingen.

- Ha egne døgnbemannede helseavdelinger i flere fengsler for innsatte med stort omsorgsbehov.
- Ha egne høysikkerhetsavdelinger i psykiatrien.
- Styrke og utvide de frivillige ettervernstilbudene.
- Etablere et lukket tilbud for de som både har sonet sin dom, men samtidig blir ansett som for syke for samfunnet.
- Utrede muligheten for å senke terskelen for bruk av tvangsinnleggelse av pasienter.

Tilregnelighet

I dag er det for lett å bli erklært utilregnelig. Derfor vil Unge Høyre gjøre det psykologiske prinsipp gjeldende i tilregnelighets vurderingen.

Unge Høyre vil:

- Beholde straffelovens §20 om skylddevne
- Gjøre det psykologiske prinsipp gjeldende i tilregnelighetsvurderingen.

Kapittel 4 - Radikalisering og ekstremisme

Kampen mot ekstremisme og radikalisering kan ikke løses med justispolitikk alene. Kampen vinnes ved en bedre skolepolitikk der hver enkelt elev blir sett, en arbeidslivspolitik som sikrer flere jobb og en politikk som jobber mot utenforskap og sosial isolering. Samtidig må vi ha et rettssystem som kan gi reaksjoner og sanksjoner til mennesker som er på vei bort fra de grunnleggende verdiene vi som samfunn ønsker oss. Alle mennesker i Norge skal kunne leve livene sine uten frykt for terror eller vold, og ingenting rettfærdiggjør angrep mot samfunnet.

Radikalisering

Radikalisering er en prosess der en person eller gruppe i økende grad aksepterer bruk av vold som virkemiddel for å nå politiske, ideologiske eller religiøse mål, og hvor voldelig ekstremisme kan bli en følge. Unge Høyre vil alltid kjempe for retten til å leve frie liv. Fremveksten av radikalisering er en trussel mot ytringsfriheten og demokratiet. Hvis ikke samfunnet forebygger radikalisering, kan det lede til voldelige handlinger med store konsekvenser både for mennesker og samfunnet.

Samfunnet må forebygge og hindre radikalisering av enkeltpersoner og grupper. Det gjøres gjennom demokratiske prosesser og innsats fra offentlige myndigheter. Det trengs mer kunnskap og flere verktøy for å oppdage og håndtere radikalisering. Dette gjelder både ved at vi trenger mer forskning, mer tilstedeværelse på nett og tettere oppfølging for å hindre at flere blir radikalisert eller at de som ønsker å gå vekk fra radikalisering ikke faller tilbake.

Unge Høyre vil:

- Ha en handlingsplan for forebygging og håndtering av radikalisering og ekstremisme.
- Styrke forskningen på forebyggende arbeid mot radikalisering.
- Styrke politiets nettpatrolje og tilstedeværelse på nett.
- Styrke sosiale medier-plattformers plikt til å si ut og varsle politiet om ekstreme ytringer.
- Ikke åpne for at PST skal kunne drive med systematisk masseovervåkning av alle norske innbyggere.
- Ha ettervern for tidlige innsatte som står i fare for å bli radikalisert etter endt løslatelse.
- At alle kommuner skal ha tilbud om en mentorordning for mennesker som ønsker å gå vekk fra ekstremisme.
- Ha strengere regulering av utenlandsk finansiering til trossamfunn.
- Videreføre teologi som universitetsfag og tilby tilhørende profesjonsutdannelse for andre religioner.
- Sikre ytringsfriheten på nett og i media, slik at færre faller fra debatten og vender til radikale grupper.

Ekstremisme

Ekstremisme er ytterliggående forestillinger eller handlinger der vold anses som et akseptabelt middel for å tvinge gjennom dramatiske samfunnsendringer og oppnå politiske, religiøse eller ideologiske mål. Ekstremisme kan komme i mange forskjellige former og med mange utgangspunkt, eksempelvis venstre- og høyreekstremister og religiøse ekstremister.

Unge Høyre skal kjempe mot alle former for ekstremisme. For å fortsette kampen mot ekstremisme må vi styrke dagens avhopper-program for å tilby en vei ut av ekstreme miljøer, forbedre informasjonsutvekslingen

mellom ulike offentlige instanser for at saker skal tas tak i raskt på en god måte og det må fortsatt være forbud mot rekruttering til voldelige, ekstremistiske grupper.

Unge Høyre vil sikre at politiet har ett spisst fagmiljø og ett godt kompetent politi i tett samtrening med de nasjonale beredskapsressursene slik at de kan reagere reaktivt mot trusler og situasjoner som oppstår.

Unge Høyre vil:

- Kjempe mot alle former for ekstremisme.
- Ha hjelpesentre for pårørende, spesielt barn, av ekstremister og radikaliserte.
- Forby rekruttering til voldelige, ekstremistiske grupper.
- Styrke dagens avhopper-program.
- Bedre informasjonsutvekslingen mellom politiet og offentlige instanser i saker om radikaliserings og voldelig ekstremisme.
- At IP-adresser skal kunne lagres opptil 3 år ved skjellig grunn til mistanke om alvorlige forbrytelser.
- Tillate PST å innhente, analysere og lagre flypassasjerdata for å forhindre terror og andre kriminelle handlinger.
- Anse sivil støtte til terrororganisasjoner som støtte til terrorister.
- Sikre at alle politidistrikt har kompetansen og ressursene til å håndtere eventuelle krisesituasjoner frem til nasjonale beredskapsressurser ankommer.
- Sikre at de nasjonale beredskapsressursene har langtidsplaner for finansiering av materiellanskaffelser og kompetanseheving av personellet.

Oppgjøret etter 22. juli

Alle har et ansvar for å stå opp mot ekstreme holdninger. Hvordan man snakker til, og om folk, har betydning for hvordan de oppfatter seg selv. Politikere og politiske partier har et spesielt ansvar for å bidra til ryddige og faktabaserte debatter, og har et eget ansvar for å forhindre ekstremisme og radikaliserings.

22. juli 2011 må aldri glemmes. Unge Høyre mener fremtidige generasjoners kjennskap til 22. juli er avgjørende for å forstå samtiden vi lever i, og mener det er nødvendig med mer kunnskap og opplæring blant annet i skolen. Unge Høyre støtter arbeidet med ny 22.juli-kommisjon for å kartlegge tankegodset som lå til grunn for massedrapene.

Unge Høyre vil:

- At alle politikere og politiske partier skal ta et ansvar for å forhindre ekstremisme og radikaliserings.
- Støtte arbeidet med å gjøre 22. juli kjent for kommende generasjoner.
- Støtte arbeidet med ny 22. juli-kommisjon.

Kapittel 5 - Innvandring

Målet for innvandringspolitikken vår

Unge Høyre vil ha en streng, rettferdig og forutsigbar innvandringspolitikk. Norge skal opprettholde sin moralske plikt til å gi beskyttelse til mennesker i nød. Mennesker som har krav på beskyttelse, skal få beskyttelse.

Skal vi sikre god integrering og inkludering i samfunnet for de vi tar imot, kan ikke Norge ta imot alle. Vi må prioritere kvoteflyktninger, samt de menneskene med størst beskyttelsesbehov. At Norge skal hjelpe mennesker med størst beskyttelsesbehov betyr også at vi må være strenge mot de som bevisst feilinformerer om sin egen situasjon.

Unge Høyre vil:

- Erkjenne at innvandring er et politisk spørsmål.
- Understreke Norges moralske ansvar for å hjelpe folk i nød.
- Ha en streng, rettferdig og bærekraftig innvandringspolitikk.
- Prioritere kvoteflyktninger fremfor asylsøkere.
- Ikke ta imot flere flyktninger enn vi kan økonomisk og kulturelt integrere.
- Motarbeide kulturelle, geografiske, økonomiske og politiske parallellsamfunn.

Hvem skal kunne komme til Norge?

Norge skal ikke være et lukket samfunn. Vi skal hjelpe de på flukt, og samtidig sikre at Norges innvandringssystem er bærekraftig. Flyktninger som kommer til Norge skal bli godt tatt imot, og slippe lange køer for få sin sak behandlet. Samtidig er det viktig å ha gode rutiner for å registrere hvem som kommer inn til Norge. Derfor er det også viktig å gi norske myndigheter nye verktøy for å gjenkjenne identiteten til de som kommer til Norge.

Norge er avhengige av utenlandsk arbeidskraft. For noen er det enklere enn andre. Via vårt medlemskap i EØS kan alle andre EØS-borgere arbeide og bosette seg fritt i Norge. Prosessen er ikke den samme for de som kommer fra land utenfor EØS. Unge Høyre vil også gjøre det enklere for de som bor utenfor EØS å komme for å jobbe i Norge.

Unge Høyre vil:

- Ha DNA-testing av alle som søker om familiegjenforening, unntatt ektefeller.
- Sørge for at seksuelle minoriteter også har en mulighet til å søke familiegjenforening.
- Raskt ta i bruk ny teknologi for å avdekke identitet, herunder biometri.
- Samarbeide med EU om å etablere ID-databaser for å avklare om en asylsøker har søkt asyl i et annet land og avklare identitet.
- Gi norsk politi mulighet til å visitere og undersøke asylsøkeres mobiltelefoner når de ankommer Norge.
- Senke behandlingstiden hos UDI.
- Ha et makstak for antall henteekteskap en person kan gjennomføre.
- Først og fremst ha et moralsk forpliktende ansvar til å ta imot mennesker fra Norges nærområder.

- Motarbeide menneskesmugling og straffe bakmennene.
- Liberalisere regelverket for arbeidsinnvandring utenfor EØS.
- Åpne for å sende asylsøkere til et tredjeland mens søknaden behandles.

Krav for å bli i Norge

De som kommer til Norge skal bli tatt godt imot og raskt bli godt integrert. Innvandrings- og integreringspolitikken skal være rettferdig og forutsigbar. Unge Høyre mener bevisst feilinformering om egen situasjon må lede til konsekvenser. Familiegjengenforening i Norge skal være lov, men under strengere kriterier.

Unge Høyre vil:

- At voksne mennesker som bevisst feilinformerer om sin situasjon skal sendes ut av Norge.
- Ikke straffe eller sende barn ut på grunn av foresattes feilinformasjon.
- At det fortsatt skal være opp til kommunene hvor mange flyktninger de ønsker å ta imot og bosette.
- Skjerpe tilknytningskravet for familieetablering, hvor familiemedlemmer kan nektes oppholdstillatelse i Norge dersom familien kan leve sammen i et annet trygt land som de har sterkere tilknytning til.
- I større grad åpne for midlertidig beskyttelse hvor man returneres til hjemlandet hvis forholdene bedrer seg innen en gitt periode.

En bærekraftig innvandrings- og integreringspolitikk

Flyktninger som kommer til Norge, skal ønskes velkommen og gis grunnleggende opplæring i norsk språk og samfunnsliv. Lokalsamfunnet er et av de viktigste arenaene for god integrering, derfor er det naturlig at myndighetene hindrer segregering ved å sikre variert bosettelse over hele landet.

Vellykket integrering handler om å stille krav til den enkelte. Introduksjonsprogrammet og andre integreringstilbud er til for å sikre god integrering i det norske samfunnet. Dermed er det naturlig å styrke opplæringstilbudet og stille strengere krav om oppmøte og gjennomføringsplikt.

Noen asylsøkere kan ikke returneres til sine hjemland. Disse menneskene har i dag ikke lov til å arbeide eller få normal helsehjelp. Unge Høyre mener mennesker som ønsker å jobbe, skal få lov til å jobbe. Dette må også gjelde reelle ureturnerbare asylsøkere. I tillegg bør de ha rett på ordinær helsehjelp, på lik linje med andre asylsøkere.

Unge Høyre vil:

- Innlemme forebyggende ekstremisme- og radikaliseringsarbeid som en del av introduksjonsprogrammet.
- Stille strengere kvalitetskrav til kommunenes integreringsarbeid.
- Ha som mål å fordele flyktninger i hele landet, ut ifra kommunenes kapasitet.
- At asylsøkere som har sannsynliggjort sin identitet skal få midlertidig arbeidstillatelse mens asylsøkeren behandles.
- Gjennomgå lovverket for reelle ureturnerbare asylsøkere, og gi dem rett til søke arbeid og motta ordinære helsetjenester.

- Gi alle personer under 18 år som søker om oppholdstillatelse eller som har fått midlertidig opphold, rett til grunnskoleopplæring eller videregående opplæring.
- Fortsette med introduksjons- og språkkurs hvor man får opplæring i det norske samfunnet og våre verdier.
- At kommunene skal sikre spredt bosetting av flyktninger de mottar.
- At oppholdstillatelse på grunnlag av beskyttelse ikke skal danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse.
- At alle barn og unge som oppholder seg i Norge skal ha lik rett til psykisk helsehjelp, uavhengig av om de er asylsøkere eller flyktninger.
- Gi papirløse gravide kvinner rett til gratis helsehjelp.
- Vurdere å opprette utenlandske asylmottak i nærheten av konfliktfylte områder.

Frihet

Mangfold

Toleranse

Unge Høyres Landsforbund

Stortingsgata 20, 0161 Oslo

info@ungehoyre.no

www.ungehoyre.no

+47 22 82 90 90